

למעשה

הרב עובדיה דהן שליט"א

יו"ר המועצה הדתית אשדוד ורב בית הכנסת הניכי הישיבות
- "בית יוסף" קרית פוניבו

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל"
(א' - א') אלה הדברים, כדבורים, מה הדבורה הזאת
דבשה מתוק ועקצה מר, כך הן דברי תורה. [דבר"ר
א' - ו'] שואל ה"בן איש חי", מהו ה"דבש" שהיה
בתוכחת משה, ומהו ה"עוקץ" שהיה להם בתוכחות
אלו? ומבאר על פי משל, למלך אחד היה פרדס
מרהיב עין, וכדי לשמור עליו, הציב את כלבו בשער.
באחד הימים עמד המלך בחלון ארמונו, ולתדהמתו
הוא רואה את אחד מאוהביו מתנגב לפרדס וקוטף
פרי. לא עבר זמן רב עד שהכלב קלט את האיש,
התנפל עליו, קרע את בגדיו ובנס הצליח להימלט.
אחרי זמן מה, נכנס האוהב לבקר את המלך, המלך
לא רצה להוכיחו ישירות בפניו, כי לא רצה לביישו,
מה עשה המלך, אמר לאוהבו, כמה חצוף הוא הכלב
שהעז להתנפל עליך ולקרוע את בגדיך. הבין האיש
שהמלך תפס אותו בקלקלתו, וחפו פניו והתבייש
להסתכל בפני המלך. כך משה רבנו, ביקש להוכיח
את ישראל, וחשב, אם אומר להם ראו מה חטאתם
במקום פלוני ומה עשיתם במקום פלוני, הרי הם
מתביישים. מה עשה, הזכיר להם ברמז, הזכיר להם
את הטובות שעשה איתם הקב"ה, כשבדרך אגב
הוא מוכיח אותם. וכך אמר להם, "במדבר" - זכיתם
אמנם לקבל מן, אבל יש בזה גם רמז לדיבור שדיברו
כלפי מעלה כשלא היה להם אוכל "זכרנו את הדגה
אשר נאכל וכו'". "בערבה" - אחרי שכבשתם את
סיחון, ישתם בשיטים וזכיתם לעושר, אבל העושר
הביא אתכם לחטוא עם בנות מואב. וא"כ, בדבור
של משה היה גם דבש וגם עוקץ. (מדשן ביתך).

מאמר מרכזי הרב פנחס זרביב

הכיצד הגיעו עמ"י למחשבה שה' שונא אותם

"ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו ממצרים לתת אותנו ביד
האמורי להשמידנו" (א כז)
הנה טענת בני ישראל כאן היא פליאה נשגבה, אשר לא שייך להבין כלל, וכי באמת כך
היתה דעתם כעת שמה שהוציאם הקב"ה משיעבוד מצרים, אשר עינם כפרך ובעבודה
קשה, ושחטו את בניהם ולקחו את דמם לפרעה, ואת גופם הניחו במקום הלבנים, ועוד
כהנה וכנה צרות רבות. ואחר שהוציאם הקב"ה משם ביד חזקה ובורוע נטויה באותות
ובמופתים, אשר נשמעו בכל העולם כולו, ולאחר מכן קריעת ים סוף, וקבלת התורה, ואחר
כל זאת באים בני ישראל ואומרים בשנאת ה' הוציאנו, ונשמע מזה שסברו שעתה נתברר
להם שמתחילה מה שהוציאם היה מפני ששנאם, והלא אדרבה אם ה' שונאם הי'
משאירים ומניחים במצרים ולא היה מוציאם. ואמנם לאחר שחטאו בעגל ובמרגלים רצה
הקב"ה לכלותם, אכן ברור שהיה זה מפני שעתה חרה אפו עליהם מאחר שחטאו, ורצה
לכלותם, והיה להם לומר שהקב"ה כועס עליהם עתה ורצונו להשמידם, אבל לומר
שמעתה מתברר שכל ההוצאה ממצרים היתה מפני שנאתו, ורצונו להשמידם, הוא
פליאה.

ויתכן לומר בביאור הדברים, עפי"מ ששמעתי בשם מרן הגרי"ז זצ"ל שאמר בשם מרן
החפץ חיים זצ"ל, כאשר נתחלף ברוסיה שלטון הצאר והחל שלטון הקומוניסטים. והנה
אמנם היו כאלה מכלל ישראל ששמחו בעת עליית שלטון הקומוניסטים, אמנם לאחר זמן
נתברר שגם זו רעה היא ליהודים. ואמר הח"ח דאין זה מחייב שמתחילה היה צריך להיות
כן לרעה, אלא ישנו מהלך בהנהגת הבריאה, אשר הקב"ה מעביר צרה זו, ומביא תקופה
חדשה אשר היא תלויה בכלל ישראל, ואם יהיו ראויים ויזכו, אזי יהיה זה לטובה, אך אילו
לא יזכו ולא יהיו ראויים, אזי יהיה זה צרה חדשה שתבוא עליהם, והיינו שאותו דבר עצמו
יכול להיות שהוא טובה, ומאידך יתכן שהוא רעה, וכענין מכה שהיא רטיה, ורטיה שהיא
מכה, עכ"ד.

ונראה שכך הוא הענין כאן, דכלל ישראל סברו שיציאת מצרים היתה עבורם כענין זה,
דאם יתנהגו בטוב ויהיו ראויים, אזי יהיה זה לטובתם ותבוא עליהם כל הברכה, אכן אם לא
יזכו ולא יהיו ראויים, אזי יציאת מצרים גופא תהיה עבורם לצרה ולכילוי, ויתברר שהיה זה
משנאת ה' אותם, שהרי מלכתחילה היתה בדעתו שאם לא יהיו ראויים אזי יוציאם כדי
לכלותם, ודו"ק היטב. (בד קודש).

חדש ניתן לשמוע את שיעורי הרב פנחס זרביב שליט"א בקול הלשון 072274111

מה בא למעט במילה אלה הדברים

רבנו אור החיים הקדוש מקשה שתמיד המילה אלה באה למעט שרק הדברים האלו נאמרו ולא דברים אחרים וכמו שמצינו בתחילת פרשת משפטים ואלה המשפטים ופירש רש"י 'כל מקום שנאמר אלה, פסל את הראשונים, ואלה, מוסיף על הראשונים (שמו"ר ל, ב.). וא"כ צריך ביאור מה בא למעט האלה אצלינו.

אלא מבאר אור החיים הקדוש . שרק דברים על דברים אלו נאמרו כדיבור שזה דבר קשה כמו שאמרו 'ותגיד לבני ישראל דברים הקשים כגידים' (שבת פ"ז.). יש דברים קשים אבל שאר כל הדברים לאימון בנועם כל ארבעים שנה של משה רבינו במדבר הוכיח את עם ישראל בנועם אוכיח אותה ולא במידת הדין וזה לימוד לכך אדם שיוכיח את חברו בנועם וגם זה לא כל הזמן רק פעם בכמה זמן.

וז"ל האור החיים הקדוש 'אלה הדברים וגו'. אלה מיעט הקודם, פי' לפי שאמר אשר דבר משה שהם דברי עצמו, שכל הספר תוכחות הם מוסר ממושה לעובר פי ה', ואמרו ז"ל (מגילה ל"א:): קללות שבמשנה תורה משה מפי עצמו אמרן, ואפילו מה שחזר ופירש מאמרי ה' הקודמין לא נצטוו עשות כן אלא מעצמו חזר הדברים, וחש הכתוב לומר כי כדרך שאמר משה מפי עצמו דברים כאלה כמו כן במאמרים הקודמין אמר משה מפי עצמו איזה דבר, לזה אמר אלה הדברים פי' אלה לבד הם הדברים אשר דבר משה דברי עצמו אבל כל הקודם בד' חומשים לא אמר אפילו אות אחת מעצמו אלא הדברים שיצאו מפי המצוה כצורתן בלא שום שינוי אפילו אות אחת יתירה או חסרה.

עוד ירצה להגיד הכתוב שכל מ' שנה שהיה משה רועה ישראל במדבר לא דבר להם קשות זולת אלה הדברים הוא שדבר קשות, והגם שמצינו שאמר להם (במדבר כ"י) שמעו נא המורים, לא אמר דבר זה לכללות ישראל אלא לחלק א' שהיו מורים הוראה, וכן אמרו בספר הזוהר, אבל לכל ישראל לא דיבר קשות זולת אלה, והוא מה שדקדק לומר אל כל ישראל פירוש אל כולם הוא שלא דבר קשות אלא אלה אבל לקצתן ימצא שדבר קשות חוץ מאלה. עכ"ל.

ויש להוסיף מה שכתוב בספר עובדות והנהגות לבית בריסק (ח"ד עמ' רנג) המעט שזכיתי פעם שאל חכם אחד שליט"א מלונדון, את מרן הגרי"ז זצ"ל הרי למעלת כבוד תורתו יש השפעה גדולה החודרת לכל העולם. וא"כ מדוע כבודו לא מדבר דברים ברורים על בעיות השעה ???...

ענהו מרן הגרי"ז זצ"ל במעשה דלהלן:

בעת שגר המהרי"ל דיסקין זצ"ל בירושלים, ביקר הברון רוטשילד בארץ ישראל, ובמהלך ביקורו חקר ושאל מיהו האדם הכי גדול בעם היהודי, וכמוכן שנענה כי המהרי"ל דיסקין זצ"ל הוא הוא גדול העם היהודי...

הלך הברון רוטשילד לבקרו, וכשנכנס לביתו עמד משתומם למראה הפשטות והדלות בריהוט הבית... שאל את המהרי"ל זצ"ל, רבי כפי ששמעתי הנך גדול היהודים בדורנו, וא"כ היאך מתאים לך לדור בדירה כזו!!!!...

ענה לו המהרי"ל דיסקין זצ"ל, הנה מה ששמעת כי הנני גדול היהודים אך שקר הוא, ובדבר שאלתך אומר לך, כי אילולא הנהגתי הפשוטה הזו לא הייתי זוכה אף למעט שכן זכיתי"....

הפטיר מרן הגרי"ז זצ"ל, 'אף אני אומר, מה שהשפעת גדולה בכל העולם' כדבריכם, טעות הוא בידכם, אבל מ"מ המעט שזכיתי, שפעמים שכן שומעים בקולי, הוא רק בזכות שתיקתי בדרך כלל, ואלמלא שתיקתי לא הייתי זוכה אף לזה:...

למה קובעים יום לצער על חורבן הבית האם לא עדיף לשכוח מהכישלונות שלנו

אם נתבונן על כל אומה ולשון נראה, שדבר מקובל הוא אצלם לקבוע יום חג ביום שבו ניצחו במלחמה קשה או שזכו בו לעצמאות מדינית וכיוצ"ב, אך לא ראינו שנהגו לקבוע יום מיוחד לזכר תבוסה ומפלה, ובפרט אם הדבר התרחש לפני אלפי שנים. ואדרבה, מנסים לשטמש את הדברים ולשכוח מהם לגמרי. שונה מהם העם היהודי, שחכמו קבעו לו את יום ט' באב כיום צום ואבל, לזכר המפלה והתבוסה שנחל ממלכות בבל, ואשר הביאה לשריפת ביהמ"ק ביום זה, ולא עוד אלא שליום זכרון זה קודמת הכנה של שלושה שבועות שגם בהם נוהגים דיני אבלות מסויימים.

מהו ההבדל בין האומה הישראלית לשאר אומות העולם?
ההבדל חד וברור: השקפתם של אומות העולם היא: "כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה", וממילא אם יקבעו יום זכרון לזכר תבוסה שלהם, תהיה זו בעצם בושה וחרפה עבורם, שלא הצליחו במלחמתם. לעומת זאת כלל ישראל יודעים שהכל מאת ה', גם המפלות והתבוסות הבאות עלינו מחמת מעשינו, ואדרבה, יום כזה מסוגל הוא להתחזקות באמונה ובתיקון המעשים. כלל ישראל יודעים לומר גם "זמן גלותנו" ולא רק "זמן שמחתנו"!

ומכאן תוכחה מגולה לכל אדם באשר הוא שחלילה לא יזלו בצום תשעה באב. עליו לצום ולהראות כאב על חורבן ביהמ"ק, ולא ידהה הדבר מליבו. מסופר על יהודי אחד שבא לרבו והודיעו כי אינו נוהג להתענות בתשעה באב, משום ש"מדובר על מאורע שהתרחש לפי אלפיים שנה...". שמע הרב את הדברים ושתק. כשהגיע יום פורים הביט הרב באותו יהודי וראה שהוא רוקד ושמח. קרא לו הרב ושאל אותו: "מדוע אתה כל כך שמח בפורים, הרי גם המעשה של המן ומרדכי היה לפני כאלף חמש מאות שנה?!"

ניסה האישי לתרץ כל מיני תירוצים, אך הרב הפסיקו ואמר לו חד משמעית: "על זה נאמר: 'אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני' - אם אני שוכח מירושלים ולא נוהג להתענות עם הציבור על חורבנה, עלי לשכוח גם מימיני - מפורים ומרדכי שנקרא 'איש ימיני'..."

צריך כל יהודי להתאבל על ירושלים ולדעת על מה אבלותו. לדאבוננו, ישנם אנשים שבוכים בתשעה באב ואינם יודעים בדיוק על מה הם בוכים. משל למה הדבר דומה, לאדם שקנה כרטיס הגרלה, הגיע הביתה ואמר לאשתו: "ראי, הנה כרטיס ההגרלה, שמרי עליו היטב שלא יאבד, כי יתכן שבסופו של דבר ערכו יהיה גדול ועצום".

שמעה האשה בקול בעלה והניחה את הכרטיס בתוך הארון במטבח, והזהירה את הילדים שלא יגעו במה שיש בארון. הילדים, כדרכם של ילדים, הנהנו בראשם לאות הסכמה, אבל מיד כשיצאה אמם מהמטבח נכנסו למטבח, טיפסו על כסא ונטלו את הכרטיס, כי חשבו שזהו משחק מעניין, התחילו לשחק בו, ותוך כדי משחק נפל הכרטיס לתוך הלהבה הבוהרת בכיריים ונשרף כליל!

התחילו הילדים לבכות. נכנסה האם הביתה ושאלה את הילדים על מה הם בוכים. סיפרו לה הילדים שה"משחק" שלהם נשרף. בדקה האמא את הענין ולתדהמתה הגדולה גילתה שהיה זה כרטיס ההגרלה. התחילה גם היא לבכות.

בינתיים אבי המשפחה היה מהלך ברחוב, וכשעבר ליד דוכן מכירת כרטיסי ההגרלה ראה לשמחתו שמס' הכרטיס שלו זכה! רץ לביתו כשהוא שמח וטוב לב, והנה כשאך פתח את דלת הבית ראה שכולם בוכים.

שאל את אשתו: "על מה ולמה הבכי הזה?" סיפרה לו אשתו שהכרטיס נשרף. ואז התחיל גם הוא לבכות.

והנה למתבונן מהצד נראה שבכיים של כל בני הבית שווה. הרי כולם בוכים. אך האמת היא שכל אחד בוכה על משהו אחר לגמרי: הילדים הקטנים בוכים על משחק שנשרף, האשה בוכה בגלל שמעלה באמון בעלה, ורק הבעל יודע שישנה סיבה אמיתית לבכות - בגלל משחק טפשי של ילדיו הקטנים, הפסידה המשפחה סכום כסף עצום שיכל להוציאם מאפילה לאורה ולשנות את כל צורת החיים שלהם.

כך הוא גם הבכי בט' באב. נכון, כולם בוכים, אך השאלה היא על מה הבכי: ישנם הבוכים על צרותיהם הפרטיות - זה על שאין לו פרנסה, חבירו על חוסר הצלחתו בחיים, והשלישי על הרציחות וההרג שבזמן האחרון נעשו מנת חלקנו מידי יום רח"ל. כל אלו עדיין אינם בוכים על הדבר שבאמת צריכים לבכות עליו.

רק מי שבוכה על בית המקדש שנחרב בעוונותינו, ועל כך כל אבלותו בתשעה באב - הוא זה המתאבל על ירושלים אשר יזכה ויראה בשמחתה.

עם כל הצום והאבל שבתשעה באב, עלינו לחיות בציפיה תמידית שהקב"ה יגאלנו ויבנה את בית מקדשנו, ואסור לאבד תקווה.

מסופר על מלך אחד שביקש מצייר לצייר לו את כל אומות העולם עפ"י תכונותיהם. התחיל הצייר בעבודתו, ואכן זיהה המלך את כל האומות. עד שהגיע לציור של פני אדם אשר עין אחת בו בוכה ועין אחת שמוחה. שאל המלך את הצייר: "איזו אומה התכוונת לבטא בציור זה?" ענה הצייר: "זהו העם היהודי שמצד אחד באות עליו צרות רבות והוא בוכה ומייער עליהן, אך יחד עם זאת יודע הוא לקוות לטוב ולשמוח, כי יש לו על מי להשען". לכן, מיד אחרי ט' באב קוראים אנו את הפטרת "נחמו נחמו עמי", כי כשיהודי מראה שהוא מתאבל על גלות השכינה, מיד הקב"ה בא לנחמו בנחמה כפולה.

שאל הגאון רבי יצחק אלפיה זצ"ל, הכיצד יובן הדבר, שאבותינו, ראשונים כמלאכים, אשר התאבלו כל ימיהם על החורבן וערכו תיקון חצות בכל לילה בשק ואפר, התפללו על הגאולה בדמעות שליש וכוונו לקרבה בכוונותיהם וביחודיהם, בתורתם ובמצוותיהם - לא זכו ולא נענו. ואנו, דור עקבתא דמשיחא, החשובים לעומת כגרגר חרדל מול גלגל חמה, האנו נזכה לאור הגאולה? היתכן שהמקדש - דוקא בימינו יחודש?

ותירץ במשל עינינו הרואות, שכאשר בא אדם לחנות ומבקש מידה של קמח או של מלח, מניחים שקית ריקה בכף המאזניים האחת, ואת המשקולת המתאימה על הכף השנייה. נותנים לשקית חופן אחר חופן, במידה גדושה, עד שהכף זעה מעט. אז אז מוסיפים קמצוץ, וקורט נוסף, גרגר ועוד גרגר, עד שהכפות משתוות ומתאזנות.

והנה למראית עין, הגרגר האחרון הוא שהכריע את הכף, ואמת הוא. אבל כל אחד מבין, שלולי קדמו לו החפינות הגדושות, לא היה בכח הגרגר להכיר את הכף, ולא היה נחשב בפני עצמו למאומה.

והנמשל: תקט"ו תפילות התפלל משה רבינו להכנס לארץ, ובאחרונה אמר לו הקב"ה: "רב לך, אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה". למדו מכאן חז"ל, שאם היה מוסף תפילה אחת, היה נענה. הכיצד יובן הדבר? אלא חייבים לומר, שכל תפילה פועלת, לכל תפילה יש משקל. עד שהאחרונה היתה מברעת. כמו שאמרו חז"ל: "אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל". וכן מסורת בידינו, שבתענית גשמים ירד רבי אליעזר לפני התיבה והתפלל ולא נענה, ירד רבי עקיבא תלמידו, התפלל, וירדו גשמים. ולא משום שרבי עקיבא גדול מרבו, אלא תפילותיו של רבי אליעזר סללו את הדרך לתפילותיו של רבי עקיבא שנענו. הוא הדין בענייננו. אמת, שאנו כגרגר חרדל לעומת אבותינו, שתפילותיהם היו בחפניים גדושות לרוב קדושתם וחסידותם. אך דוקא משום כך, משום שתפילות כל הדורות עלו לרצון; הצטרפו ונצברו, אין חסר עתה אלא קורטוב, דבר מועט, שאותו נשלים בתפילותינו ובקשותינו עד להכרעת כף המאזנים לטובה. וטובה גדולה תיחשב לנו, ועל שמנו תקרא הגאולה. כמו שאמרו חכמים, שאין המצווה נקראת אלא על שם גומרה! (המאיר אור)

הרב חיים בן המו שליט"א

ספר דברים פותח בנאום פרידה רצוף בתוכחות מרומזים, וכן בהצבת תמרורי דרך מכוונים, של משה רבינו שלא זכה להיכנס לארץ, אך נתן טיפים לעם הנכנס, ומלמד אותם שאחיהם בארץ מותנית בקיום מצוות התורה בשלמות.

מאחר ופרשה זו יוצאת תמיד בשבת חזון, ימים שנקבעו כימי זיכרון על חורבן בית המקדש והיציאה לגלות, שכפי הנראה אנו נמצאים בסופה, בימים אלו אנו נקראים לערוך חשבון הנפש, להתבונן במשמעות החורבן והשלכותיו, וכיון שזו "מצווה שהזמן גרמא" שלא נהיה חלילה בבחינת הכתוב בהפטרה בתוכחת הנביא ישעיה "ישראל לא ידע עמי לא התבונן" נראה לעסוק בעניין זה, ודווקא בימים כל כך מבלבלים בהם אנו נמצאים.

אמרו חז"ל בירושלמי ברכות (פ"ב ה"ד) בט' באב נולד מלך המשיח, והנה כל אחד שואל את עצמו, לא מצא הקב"ה יום מתאים יותר ללידתו של הגואל, לו אנו מצפים ומייחלים כל כך הרבה שנים, אלא ביום מר ונמהר זה, יום בו אירעו כל כך הרבה אסונות, מאז חטא המרגלים ועד בכלל?

הגמ' במסכת (ברכות דף מה:) אומרת ברכת "הטוב והמטיב" ביבנה תיקונה כנגד הרוגי ביתר, הטוב שלא הסריחו והמטיב שנתנו לקבורה, העיר ביתר שימשה את עם ישראל לאחר החורבן כמקלט לשארית הפליטה, הנביא ירמיה ניבא עליה חורבן, וכך היה שנכנסו לביתר חיילי האויב והרגו במהירות עצומה המוני אנשים נשים וטף, עד שהדם נשפך לים התיכון, וברדכו גלגל סלעים, והדם היה בכמות כל כך גדולה עד שנצבע הים באורך של חמש ק"מ על חמש ק"מ בצבע אדום, הגדיל לעשות אדריאנוס קיסר, שהקיף את הכרם שלו מנופותיהם של הרוגי ביתר בגובה של קומת אדם, ואסר לקבור את הרוגי ביתר, ומי שהיה עובר על החוק היו הורגים אותו, כך שהנותרים היו מתהלכים בתחושה קשה של רוח נכאים, וכך במשך שנים רבות נותרו ההרוגים ללא קבורה, עד שהוחלף השלטון ורק אז ניתנו לקבורה, ועל נס זה אנו מכרכים בברכת המזון את ברכת הטוב והמטיב, שואל רבי שמחה הכהן מדינסק אמנם זה נס גדול, אבל בגלל נס זה כל הדורות כולם יצטרכו לברך הטוב והמטיב? וביותר הרי באתה מלחמה מתו מיליונים רבים כמתואר, איזה טוב ומטיב יש כאן? מה רצו חז"ל ללמדנו בכך שקבעו לכל הדורות לברך ברכת הטוב והמטיב?

בעניין מכירת יוסף, התורה מתארת את אותה שעה קשה בה הוא נורק לבור, ולאחר מכן איך הוא נמכר לעבד על ידי אחיו, והתורה גם מתארת שאותה אורחת ישמעאלים שקנתה את יוסף נשאה באמתחתה, "נכאואת צרי ולוט" שהם סוגי בשמים המדיפים ריחות נעימים, ולא כדרך של הישמעאלים הנושאים עיטרן ונפט שריחם רע, ומה העניין שהתורה מספרת לנו זאת? כותב רש"י מפני שלא היה ראוי שיוסף יריח ריח רע שלא ינוק, והנה יש לנו להבין, יוסף בן הזקונים מתנתק בצורה מאוד קשה ואכזרית מבית אביו, נמכר בצורה משפילה ביותר (במחיר נעליים) ועל ידי אחיו, ולעריבים, והקב"ה עושה לו נס ומהו הנס? שאותה אורחת ישמעאלים לא נושאת נפט ועיטרן שריחן רע אלא מיני בשמים כדי שלא יריח ריח רע, וכי זה בדיוק מה שמעניין את יוסף באותם רגעים קשים? מה המסר אותו התורה רוצה להעביר לנו מעובדה זו? התשובה על שאלות אלו היא סוד "אמונתך בלילות".

ונבאר, כידוע לכל, עם ישראל עם למוד סבל, ובמשך ההיסטוריה עבר סבל רב פוגרומים ורדיפות, ועם זאת לא כהתה עינו ולא נס לחו מבחינת האמונה, בעוד שעמים רבים ואומות העולם פשטו צורה ולבשו צורה חדשה המתאימה לרוח הזמן, עם ישראל הנאמן לתורה שומר על זהותו, והוא אחד מעיקרי האמונה שהתורה לא השתנתה ולא תשתנה בשום אופן ובשום זמן חלילה.

כותב הרב אורחי, יוסף אמנם עובר טראומה קשה בעצם מכירתו, אך בתוך המכירה הוא זוכה לנס, והוא שהסוחרים הישמעאלים נושאים בשמים, עובדה שלאדם רדוד היא אולי לא אומרת מאומה, אך אצל יוסף מלמדים אותו חז"ל, היה זה מסר האומר לו, יוסף, מי שסיבב שתריח ריח נעים, הוא זה שסיבב שתימכר, לומר לך אתה תחת השגחה מדויקת ומדוקדקת, וכל מה שאתה עובר מתוכנן מראש, עובדה זו נתנה ליוסף את הכוח ואת היכולת לשרוד גם בערות העולם מצרים, בכל הניסיונות והמשברים והקשיים שעבר במשך כל זמן שהותו במצרים עד המפגש עם אחיו.

כך מלמדים אותו חז"ל בזה שתקנו לנו לברך ברכת הטוב והמטיב על הרוגי ביתר, שאף עובדה זו מלמדת אותנו שאפילו שהתרחשה שם שואה נוראה, היא לא הייתה רק עונש נורא, אלא מעין ניתוח מדויק, המשתקף דרך הנס הגדול ששנים רבות הגופות לא הסריחו, ובשלב מאוחר יותר אף ניתנו לקבורה, וכאשר אנו מכרכים ברכת הטוב והמטיב שומה עלינו להתבונן בנקודה זו.

בספר פעמי מועד הביא ראייה לנ"ל מדברי הגמ' במסכת (ברכות ג:) שם כתוב כינור היה תלוי למעלה ממיתנו של דוד המלך ע"ה, וכיון שהגיע חצות הלילה רוח צפונית הייתה מנשבת בו והיה מנגן מאליו, כידוע הלילה מסמל את הצרות וביותר בנקודת חצות, כמו כן הצפון מסמל דין, כדברי הנביא ירמיה "מצפון תפתח הרעה", ודווקא בתוך עומק הצרות והיסורים, משם מתנגן כינורו של דוד ומעורר אותו לקום לומר שירות ותשבחות.

ולכן דווקא יום ט' באב נבחר כיום של חידוד התקווה והאמונה, עד שאמרו חז"ל שבימים אלו נולד המשיח, כי יום זה מבטא את החשיכה בצורה העוצמתית ביותר, ודווקא בתקופה זו יש להתחזק באמונה, ובימים מיוחדים בהם אנו נמצאים כאשר מגיפת הקורונה ממשיכה להכות בארץ ובעולם, וכל המלומדים והחכמים הגדולים מוצאים את עצמם בחוסר אונים, דווקא בתקופה זו יש לנו שאין לנו על מי להישען, נישען אל אבינו שבשמים ונתחזק בעיקר בעיקרים שהוא האמונה כמו שאמרו חז"ל בא חבקוק והעמידן על אחת, "צדיק באמונתו יחיה" ונזכה לחיים טובים.

יהי רצון שנוכה שיקויים בנו הפסוק (ישעיה נא יא) "ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברינה ושמחת עולם על ראשם" בבניין בית מקדשנו ותפארתנו אמן.

לצפייה והורדה בעלוני קודמים של "למעשה" (מכון למעשה) מתוך אתר "בינינו" - לחץ כאן
לצפייה והורדה בעלוני קודמים של "למעשה" (מכון למעשה) מתוך אתר תורת יוסף לחץ כאן
לצפייה והורדה בעלוני קודמים של "למעשה" (מכון למעשה) מתוך אתר של דרשו לחץ כאן